

De AI-verordening uitgelegd:

10 belangrijke vragen en antwoorden

Op 2 februari 2025 is de eerste set regels uit de **Artificial Intelligence Act** de van de Europese Unie (de AI-verordening) in werking getreden. In dit artikel beantwoorden we de belangrijkste vragen over de AI-verordening en lichten we toe waar u als ondernemer rekening mee moet houden.

1. Wat is de AI-verordening?

De AI-verordening is het allereerste alomvattende regelgevingskader voor AI ter wereld. De verordening bevat regels voor de ontwikkeling en het gebruik van artificiële intelligentie binnen de Europese Unie (EU). Het doel van de verordening is om de ontwikkeling en implementatie van veilige en betrouwbare AI-systemen op de Europese interne markt te bevorderen. De nieuwe wetgeving kan vergaande gevolgen hebben voor bedrijven die AI ontwikkelen, implementeren of gebruiken, zowel binnen als buiten de EU.

2. Geldt de AI-verordening ook voor mijn bedrijf?

De AI-verordening is van toepassing op verschillende bedrijven die met AI te maken hebben, waaronder aanbieders en gebruikers. Ook importeurs en distributeurs van AI in de EU moeten voldoen aan bepaalde regels. Om te bepalen wat de AI-verordening voor uw bedrijf betekent en aan welke verplichtingen u moet voldoen, is het belangrijk om vast te stellen welke rol uw onderneming speelt in relatie tot het AI-systeem of model.

Misschien bent u of is uw onderneming **gebruiksverantwoordelijke** van een AI-systeem. Dit is het geval wanneer u een AI-systeem onder eigen verantwoordelijkheid voor professionele doeleinden gebruikt.

Uw onderneming wordt gezien als **aanbieder** als u een AI-systeem of model ontwikkelt of laat ontwikkelen, en dit systeem of model vervolgens zelf gebruikt of in de handel brengt.

De toepasselijkheid van de AI-verordening beperkt zich niet tot de grenzen van de EU. Zelfs als uw bedrijf niet in een EU-lidstaat is gevestigd, kan deze wetgeving op uw onderneming van toepassing zijn en kan deze door Europese toezichthouders worden gecontroleerd. De AI-verordening geldt voor **aanbieders van AI buiten de EU** wanneer zij een AI-systeem in de EU in de handel brengen of in gebruik stellen. Ook kan het zijn dat een bedrijf van buiten de EU onder de AI-verordening valt wanneer zij **aanbieder of gebruiksverantwoordelijke** zijn van een AI-systeem waarvan de output in de EU gebruikt wordt.

3. Is de AI-verordening ook van toepassing op het soort AI dat door mijn bedrijf gebruikt of ontwikkeld wordt?

Naast het bepalen van uw rol ten aanzien van het AI-systeem is het ook belangrijk om te controleren of het door u ontwikkelde of gebruikte systeem of model onder de definitie van AI in de AI-verordening valt.

De definitie van AI-systemen is ruim, waardoor veel systemen onder de regelgeving zullen vallen. Onder deze definitie vallen onder andere:

- Systemen die gebruikmaken van **machine learning** waarbij op basis van data wordt geleerd hoe bepaalde doelstellingen kunnen worden bereikt
- Systemen die gebruikmaken van op **logica en kennis gebaseerde benaderingen** die leren, redeneren of modelleren mogelijk maken

Systemen die uitsluitend gebaseerd zijn op door mensen vastgestelde regels om automatisch handelingen uit te voeren, vallen niet onder deze definitie. Aanbieders en gebruikers van dergelijke systemen hoeven daarom geen rekening te houden met de verplichtingen uit de AI-verordening.

Een voorbeeld van een AI-systeem dat onder de definitie van de verordening valt is een chatbot voor klantenservice. Een chatbot maakt gebruik van machine learning en natuurlijke taalverwerking om klanten te begrijpen en helpen met hun vragen, en leert van eerdere reacties om in het vervolg beter te kunnen reageren. Omdat een chatbot leert en zich aanpast op basis van gebruikersdata valt deze onder de AI-verordening.

Een voorbeeld van een systeem dat niet onder de definitie van AI-systeem valt is een automatisch factureringssysteem dat een vooraf ingestelde reeks regels volgt als “stuur een herinnering na 30 dagen als de factuur onbetaald blijft”. Dit systeem leert of redeneert niet zelfstandig en valt buiten de AI-verordening.

Voor **AI-modellen en systemen voor algemene doeleinden**, ook wel bekend als General Purpose AI (GPAI) gelden aparte regels. GPAI-modellen hebben algemeen karakter, het vermogen om een breed scala aan onderscheiden taken uit te voeren en kunnen in verschillende AI-systemen geïntegreerd worden. Dit soort modellen wordt getraind met grote hoeveelheden gegevens. Denk bijvoorbeeld aan taalmodellen als OpenAI's GPT-4 en Google's Gemini. Aanbieders van open-source modellen zijn vrijgesteld van deze verplichtingen.

4. Welke verplichtingen gelden precies voor mijn bedrijf?

De AI-verordening hanteert verschillende risiconiveaus voor AI-systemen. Afhankelijk van onder welk risiconiveau het door u aangeboden of gebruikte systeem valt, kan worden bepaald aan welke verplichtingen u moet voldoen. Het gaat om de volgende risiconiveaus:

- Verboden AI-systemen (zie punt 5)
- Hoog-risico AI-systemen (zie punt 6)
- AI-systemen met een beperkt risico

Voor alle aanbieders en gebruiksverantwoordelijken geldt dat zij maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat hun personeel een toereikend niveau van **AI-geletterdheid** hebben. Hierbij moet rekening gehouden worden met onder andere de technische kennis en ervaring van het personeel en de context waarin het AI-systeem wordt gebruikt.

Voor bepaalde AI-systemen met een beperkt risico geldt een **transparantieverplichting**. Deze transparantieverplichting houdt onder andere in dat aanbieders van AI-systemen die worden gebruikt om direct met mensen te communiceren, zoals chatbots, ervoor moeten zorgen dat

het voor hen duidelijk is dat ze met een AI-systeem contact hebben. Ook moeten aanbieders van AI-systemen die tekst, audio, beeld of video maakt ervoor zorgen dat de output van het systeem herkenbaar is als zijnde kunstmatig gegenereerd. Daarnaast moeten gebruiksverantwoordelijken bij gebruik van een AI-systeem voor het maken van deepfakes bekend maken dat het om gaat om gemanipuleerde content.

5. Welke AI-systemen worden door de verordening verboden?

De verordening definieert een aantal verboden praktijken. Dit omvat bijvoorbeeld AI-systemen die zijn ontworpen om menselijk gedrag te manipuleren, waardoor de vrije keuze van personen wordt beperkt en aanzienlijke schade kan ontstaan. Ook systemen die misbruik maken van kwetsbaarheden van personen. Daarnaast zijn AI-systemen die databanken voor gezichtsherkenning aanleggen of uitbreiden door middel van ongericht *scrapen* van gezichtsafbeeldingen van het internet niet toegestaan.

Als het door uw bedrijf ontwikkelde of gebruikte AI-systeem is gekwalificeerd als een verboden AI-systeem, mag deze **vanaf 2 februari 2025** niet meer in de handel worden gebracht of worden gebruikt. Deze verplichting geldt voor zowel aanbieders als gebruikersverantwoordelijken.

De complete lijst met verboden AI-systemen kunt u vinden in de verordening en in de [Gids AI-verordening van de Rijksoverheid](#).

6. Mijn bedrijf biedt hoog-risico AI-systemen of GPAI aan, aan welke verplichtingen moeten wij voldoen?

Hoog-risico AI-systemen kunnen risico's hebben voor de gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten. Er zijn twee typen hoog-risico AI-systemen. Het eerste type ziet op AI-systemen die direct of indirect ook onder al bestaande productregelgeving vallen. Een voorbeeld hiervan is een slim stuk speelgoed, zoals de Airo Robot, welke onder de Europese Speelgoedrichtlijn valt en gebruik maakt van AI om spraakopdrachten te herkennen en interactief te spelen.

Onder het tweede type vallen AI-systemen die worden ingezet of ontwikkeld in een aangewezen hoog-risico toepassingsgebied. Het kan hierbij gaan om bijvoorbeeld systemen voor biometrische identificatie op afstand, emotieherkenning, toelating tot onderwijs of het werven of selecteren van personeel.

Voor de complete lijst met hoog-risico AI-systemen verwijzen wij u weer naar de verordening of de [Gids AI-verordening van de Rijksoverheid](#).

Aanbieders van hoog-risico AI-systemen zijn onderworpen aan een reeks verplichtingen, waaronder:

- Systeem voor risicomanagement;
- Data en datagovernance;
- Technische documentatie;

- Logging en monitoring;
- Transparantie en informatie;
- Menselijk toezicht;
- Nauwkeurigheid en cyberbeveiliging;
- Kwaliteitsbeheer.

Aanbieders van hoog-risico AI-systemen van buiten de EU zijn verplicht om een AI-vertegenwoordiger in de EU aan te stellen als contactpunt voor de Europese instanties. Hetzelfde geldt voor aanbieders van GPAI.

Aanbieders van GPAI zijn onder andere verplicht om:

- Technische documentatie op te stellen over training en testprocessen;
- Informatiedocumentatie te verschaffen voor aanbieders die het model integreren;
- Auteursrechten te respecteren bij het trainen van AI-modellen;
- Een samenvatting te publiceren over de gebruikte trainingsdata.

De AI-verordening onderscheidt daarnaast GPAI met een systeemrisico. Hiervan is sprake wanneer het GPAI-model beschikt over capaciteiten met een grote impact. De Europese Commissie kan bepaalde GPAI-modellen aanmerken als modellen met een systeemrisico wanneer deze een grote of daarmee vergelijkbare impact hebben.

7. Mijn bedrijf maakt gebruik van hoog- risico AI-systemen, welke verplichtingen gelden daarvoor?

Naast aanbieders moeten ook **gebruiksverantwoordelijken van hoog-risico AI-systemen** aan verschillende verplichtingen voldoen. De risico's van AI-systemen vloeien niet alleen voort uit de manier waarop het systeem is vormgegeven, maar ook uit de manier waarop de systemen worden gebruikt.

Gebruiksverantwoordelijken zijn onder andere verplicht om technische en organisatorische maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat het hoog-risico AI-systeem volgens gebruiksinstructies wordt gebruikt. Ook moeten ze ervoor zorgen dat de personen die voor hen toezicht houden op het systeem over de juiste kennis en kunde beschikken. Daarnaast geldt de verplichting betrokkenen te informeren wanneer een hoog-risico AI-systeem wordt gebruikt om een beslissing over hen te nemen.

8. Wanneer moet aan de verplichtingen uit de AI-verordening zijn voldaan?

De AI-verordening is officieel op 1 augustus 2024 in werking getreden, maar de verschillende onderdelen worden gefaseerd van toepassing. Deze gefaseerde invoering geeft bedrijven de mogelijkheid om zich voor te bereiden op de nieuwe regels en waar nodig aanpassingen te doen aan hun AI-systemen en processen. Het is daarom belangrijk om tijdig te beoordelen welke verplichtingen voor uw organisatie gelden en welke stappen nodig zijn om compliant te blijven.

Hieronder een overzicht van de verschillende fases:

Februari 2025: bepalingen over verboden AI-systemen en de AI-geletterdheidsbepaling in werking.

Augustus 2025: vereisten voor nieuwe GPAI in werking.

Augustus 2026: transparantie-eisen en regels voor hoog-risico AI-systemen in werking.

Augustus 2027: vereisten voor bestaande GPAI en hoog-risico AI-systemen onder Europese gezondheids- en veiligheidswetgeving in werking.

Voor bedrijven die al vóór de inwerkingtreding AI-systemen in de EU aanboden, geldt een overgangsregeling. Hoog-risico AI-systemen die vóór 2 augustus 2026 op de markt waren, hoeven (behoudens uitzonderingen) pas aan de regels te voldoen bij significante wijzigingen in het ontwerp. GPAI-systemen die vóór 2 augustus 2025 beschikbaar waren, krijgen twee jaar extra de tijd om aan de vereisten te voldoen, tot 2 augustus 2027.

9. Hoe werkt de handhaving van de AI-verordening?

De naleving de bepalingen over verboden AI, de eisen aan hoog-risico AI-systemen en de transparantieverplichtingen zullen worden gecontroleerd door nationale toezichthouders die in principe voor 2 augustus 2025 moeten zijn aangewezen. De verplichtingen voor grote AI-modellen worden op Europees niveau door het AI Office gecontroleerd.

Overtreding van de bepalingen uit de AI-verordening kan leiden tot hoge boetes. Gebruik of in de handel brengen van verboden AI-systemen kan leiden tot een boete van €35 miljoen of 7% van de jaarlijkse wereldwijde omzet (afhankelijk van welk bedrag hoger is). Voor andere overtredingen kan een boete tot €15 miljoen of 3% van de jaarlijkse omzet worden opgelegd. Ook kunnen aanbieders van AI-systemen worden verplicht hun AI-systeem van de Europese markt te halen.

Controle kan ook uit particuliere hoek komen. Naast dat zij mogelijkheden hebben bij de civiele rechter kunnen burgers bij hun nationale toezichthouder een klacht indienen wanneer zij van mening zijn dat er inbreuk is gepleegd op een van de bepalingen uit de verordening.

10. Hoe kan ik mijn bedrijf voorbereiden op de inwerkingtreding van de AI-verordening?

Om uw bedrijf goed voor te bereiden op de volledige inwerkingtreding van de AI-verordening en boetes of andere compliance-risico's te voorkomen, is het belangrijk om de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Valt ons AI-systeem binnen de definitie van AI volgens de AI-verordening?
- In welke risicocategorie valt ons AI-systeem?
- Wat is onze rol binnen de AI-waardeketen (aanbieder, gebruiksverantwoordelijke, distributeur, etc.)?
- Welke verplichtingen gelden voor ons?

Naast het naleven van de verplichte maatregelen kan de inwerkingtreding van de AI-verordening ook invloed hebben op uw bestaande en toekomstige contracten met aanbieders en gebruikers van AI-systemen. Het kan bijvoorbeeld verstandig zijn om een clause op te nemen waarmee u de andere partij verplicht om u te helpen met het voldoen aan de verplichtingen onder de AI-verordening.

Om de implementatie soepeler te laten verlopen, is het aan te raden om medewerkers tijdig op te leiden over de nieuwe regelgeving en hun verantwoordelijkheden. Ook kan het nuttig zijn om interne audits uit te voeren om te controleren welke aanpassingen nodig zijn om de naleving van de verplichtingen in te richten.

Ten slotte is het verstandig om ontwikkelingen rond de AI-verordening nauwlettend te volgen en, indien nodig, juridisch of technisch advies in te winnen.

Heeft u vragen over de impact van de AI-verordening op uw onderneming? Wij staan klaar om u te helpen.